

Разработването на нови находища на газ в България трябва да се преосмисли

Предвид значителните икономически, социални и екологични рискове, Екологично сдружение „За Земята“ призовава към преосмисляне на разработването на всякакви нови находища на газ на територията на България, независимо дали в акваторията на Черно море или в наземните територии, включително чрез конвенционални методи на добив.

Енергийната криза, засилена от войната в Украйна през 2022 г., доведе до високи цени и несигурни газови доставки. В центъра на кризата беше именно изкопаемият газ, а голямата зависимост на Европа към горивото постави държавите-членки на Европейския съюз в ситуация, в която бързо трябваше да осигурят доставки от други източници. **Волатилността на цената на газа продължава и до днес.** В контекста на енергийната криза, правителствата видяха решението в диверсифицирането на източниците на газ, но и в ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници и мерки за енергийна ефективност чрез плана REPowerEU. Нуждата на ЕС от бърза замяна на руския газ с алтернативен доведе и до възобновяване на разговорите относно местния добив на газ у нас, където от години слушаме за големия потенциал на Черноморската ни акватория, но провеждащите се проучвания не го доказват категорично. Въпреки енергийната криза, национални мерки за намаляване потреблението на газ така и не бяха предприети, докато предприятията сами направиха това, следвайки икономическия си интерес.

Защо смятаме, че евентуален местен добив ще бъде проблемен?

1. Икономически риск - намаляващо търсене и икономическа нерентабилност

Очевидно е, че политиката на ЕС, а и в световен мащаб, е в посока намаляване на зависимостта към газ. Това означава не само зависимостта към *доставките* на газ, но и към самата *употреба* на газ. Следователно тенденциите са не към разработване на нови газови находища, а към **поетапното изключване на изкопаемия газ от енергийния микс.**

Според независимата компания за енергийни проучвания и бизнес информация Rystad Energy, нефтените и газовите компании намаляват проучванията си в световен мащаб

поради високия риск от невъзвръщаемост на инвестициите¹. Същевременно с това, инвестиционният риск става още по-висок и поради политическата ситуация, в която **множество правителства насърчават прекратяването на проучвателните дейности**, тъй като предпочитат инвестиции в чиста енергия от възобновяеми източници, вместо в изкопаеми горива. Държавите членки на ЕС вървят с различни темпове, но е факт, че горивото ще бъде все по-малко търсено. Инвестициите, направени в рамките на това десетилетие, ще предопределят доколко държавите са готови за намаляване на емисиите на парникови газове и преминаване към нисковъглеродна икономика в периода 2040 - 2050 г., спрямо поетите ангажименти. Международната агенция по енергетика очаква разходите за добив на нефт и газ да нараснат със 7% през 2023 г.² Затова всяко нова инвестиция за добив на изкопаеми горива носи **риск от невъзвръщаемост** и се обезсмисля в дългосрочен план.

Доклад на Международната агенция по енергетика³ посочва, че поради намаляващото потребление на газ, **няма необходимост от разработване на нови находища на газ и нефт след 2021 г.** В Европа търсенето на газ е намаляло с 13.2% само в последната година. В доклада се казва също, че за да се постигнат целите, поети в Парижкото споразумение за намаляване на емисиите на парникови газове, нови находища изобщо не бива да бъдат разработвани. Според [моделиране на ниво ЕС](#) на европейски неправителствени организации и независими консултанти, за да не се прехвърли лимита от 1,5°C поносимо затопляне, е необходимо преустановяване употребата на газ не по-късно от 2035 г.

2. Екологични рискове при местен добив в България

В този смисъл, **апетитите за разработка на „Блок 1-21 Хан Аспарух“ в Черно море носят висок риск - както икономически, така и екологичен.** Разработването на морско (офшорно) находище в акваторията на Черно море има потенциала да има отрицателно въздействие върху биоразнообразието при транспортирането на газа. Отделно на това, висок е рискът от замърсяване с токсични вещества при експлоатацията на газовото находище. Значителни са количествата енергия за транспортиране на газ от сондажите до наземните терминали, а товаренето на газ допринася значително за отделянето на летливи органични съединения (ЛОС)⁴.

Проекти за **местен добив на газ на територията на Република България, особено по отношение на най-дискутираните площи - в Добруджа също не бива да бъдат допускани.** Дори и конвенционалният добив на газ води до значително замърсяване на водите и почвите, което би било пагубно за „житницата на България“. Същевременно с

---

¹ [Rystad Energy \(2022\) Global oil and gas exploration shrinks as companies shift focus to lower-risk core assets and regions](#)

² [International Energy Agency \(2023\) Clean energy investment is extending its lead over fossil fuels, boosted by energy security strengths](#)

³ [International Energy Agency \(2021\) Net Zero by 2050](#)

⁴ Wilde, S. E. et al (2021) Speciation of VOC emissions related to offshore North Sea oil and gas production, Atmos. Chem. Phys., 21, 3741–3762, <https://doi.org/10.5194/acp-21-3741-2021>

това, не бива да забравяме, че според доклад на ООН⁵, **България е сериозно застрашена от засушавания**, особено в рамките на Дунавския басейн и конкретно територията на Северна България, а производството на газ е свързано с използването на големи количества вода в допълнение на сериозното замърсяване на водоизточниците.

3. Социален риск

Освен екологичните проблеми, не бива да се подценява и социалният риск. През 2023 г. Нидерландия обяви, че окончателно ще затвори газовото находище в Грьонинген поради сериозни опасения за безопасността на живущите в района⁶. Постепенното намаляване на добива се случва още от 2014 г., а една от главните причини е сериозното увеличение на земетресенията. **Добивът на газ в района е довел до значителни щети по домовете**, като в селото Овершилд се налага 80% от всички жилища да бъдат съборени и изградени наново⁷.

4. Климатичен риск

При добива на газ, независимо дали наземен или офшорен (морски), се отделя и значително количество **метан**, мощен парников газ, подценяван до този момент. Метанът има силен затоплящ потенциал, с 80 пъти по-голям от въглеродния диоксид за период от 20 г., а 40% от антропогенните емисии на метан идват от енергийният сектор. Двата вторични замърсителя ЛОС и метан имат ефект върху затоплянето на температурата на планетата, както и ефект върху замърсяването на въздуха, екосистемите и човешкото здраве.⁸

Често **газовите кладенци са „свръхемитъри“ (superemitters)**, които изпускат огромно количество метан в атмосферата⁹. Напомняме, че през 2021 г. България, редом с още над 100 държави поеха ангажимента да намалят емисиите на метан с 30% до 2030 г. в сравнение с нивата от 2020 г. като част от Глобалния ангажимент за метана¹⁰. В момента на европейско ниво се финализира и новото метаново и газово законодателство. За момента в България все още няма нормативна уредба за измерване, отстраняване и докладване на емисиите на метан.

5. Алтернативни решения

Инвестициите в енергия от възобновяеми източници, за разлика от тези в изкопаеми горива, са значително по-ниски и с по-ниско ниво на риск. Технологиите са вече достъпни и овластяването на индивидуалните потребители и общини би имало по-силно въздействие върху постигането на енергийната независимост и засилването на енергийната сигурност в страната. Навременния поетапен изход от изкопаеми горива би довел до един наистина справедлив енергиен преход с достъп до сигурна енергия на

⁵ [UNDRR. \(2021\) GAR Special Report on Drought 2021](#)

⁶ [Hague Centre for Strategic Studies \(2019\) Groningen gas: the loss of a social license to operate](#)

⁷ [Dutch News \(2021\) Groningen gas: 80% of the homes in this village are being demolished](#)

⁸ [UN Environment Programme \(2021\) Global Methane Assessment: Benefits and Costs of Mitigating Methane Emissions](#)

⁹ [Source New Mexico \(2022\) New NASA camera spots methane 'super emitter' in New Mexico](#)

¹⁰ [Global Methane Pledge](#)

разумни цени. България е от по-добре позиционираните за справяне с газовата криза страни членки на ЕС с национално потребление от около 3 млрд. м³ годишно, основно в топлофикационния сектор, където отново възможностите за интегриране на ВЕИ са предпочитаният избор на европейските дружества.

С уважение,

Екип „Енергия и климат”, Екологично сдружение „За Земята”